

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hozd: Vidékre postán küldve.
Híres ára... 72 korona Éves ára... 84 korona
Munkadíja... 18 korona Nagyszombat... 21 korona
Egyes száma ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Sallógyi Dzsózsef-utca 3. Telefon: 2-63.

A csehszlovákiai határok elzárása miatt az előfizetők és hirdetőik a csatlakozásuk után nem oldhatják ki a kiadótól az iratokat.

WILSON BESZÉDE PÁRISBAN. KASSA FEGYVERKEZIK A CSEHEK ELLEN.

Wilsons ünnepli Páris és községtanácsa elhatározta, hogy a „párisi polgár” címmel tünteti ki az elnököt. A régi római polgár fogalma őt testet ismét. A főtema természetesen a békétárgyalás. A munkásküldöttség fogadtatásán Renaudel képviselő az általános munkásszövetség és az egyesült szocialista pártok nevében ki is jelentette az elnök előtt, hogy a háború és béke kérdésében Wilson 14 pontját fogadják el és kéri Wilsons, hogy minél gyorsabban hozza létre a békét, mert meg akarják kezdeni a világ új alapokra helyezésének munkáját. Maga az elnök következőlegesen most is a mérsékletet hirdeti. Munkájában a népek boldogsága és nem a bosszu a cél.

Poincaré a diszebédén tartott beszédében még erősen tüzel, de a válasz, mit reá kapott, megnyugtató.

Wilson válaszában hangsúlyozta, hogy nem elég a háborút megnyerni, hanem a háború által felvetődött kérdéseket oly módon kell megoldani, hogy a világ békéjét,

a nemzetek szabadságát és boldogságát biztosíthassuk.

A háború problémáinak végleges szabályozásánál olyan határozatokat kell életbe léptetnünk, melyek nemcsak a terroriztikus cselekedetek, a rablások elítélését jelentenék. Örömeire szolgál, hogy a szövetséges államférfiakkal tárgyalhat, mert hiszi, hogy a tárgyalások eredménye

az állandó szabadság megvalósítása lesz.

Párisi jelentés szerint a békekongresszus előkészítő konferenciája december 18-án tartja első ülését, amelyen Clemenceau, Lloyd-George, Orlando, Lansing, Venizelosz, Pasies, a párisi japán követ és egy kinevezendő belga megbízott fog résztvenni.

Az olasz kormány adatokat gyűjt, hogy a háború pusztításait megállapítsa. Hozzávetőleges számítás szerint Olaszország az államadósságok megnövekedése, a megszállott vidékeken okozott pusztítás és a kereskedelmi hajók elsüllyesztése folytán kerek egy millárd líra kárt szenvedett.

Portugáliából is felfordulást jelentenek. A köztársaság elnökét, Matador Romandint meggyilkolták. Részleteket egyelőre a táviróforgalom nehézségei miatt nem tudunk.

A románok kegyetlenkedése és erőszakossága Erdélyben bűjt baja halmozott. A vonatokat megállítják és rakományukat lefoglalják. Nagyszébenben vasutigazgatóságot állítottak fel, amelynek vezetője Bochatiel Leó mérnökhari százados, aki azelőtt a magyar osztrák hadseregben szolgált. — Bochatiel megtiltotta, hogy Magyarország

felé vonatokat indítsanak. A magyar területtől érkező vonatokat viszont Nagyszébenben irányítja.

A kolozsvári vasuti-üzletvezetőség teljesen tehetetlen a román erőszakosságokkal szemben. Vázsonyi Jenő államtitkár, az államvasutak elnökgazdája sürgős táviratban kérte a miniszterelnököt orvoslásra, mert különben nem vállalhat garanciát az üzemek további fenntartására.

Brassóban a Mackensen sereg hátvédét az egyezmény ellenére lefegyverezték és internálták. Keserűen panaszkolta el a visszavonulást az egyik német vezérkari tiszt.

A románok kifosztották katonáinkat, kiknek a fegyverszüneti határozmányok értelmében nem volt szabad ellenállást tanusítani. A menetelésre képtelen, legöregebb korosztályú katonáink elpusztulásnak lettek volna kitéve a gyaloglással, de utóbb a román parancsnok rendelkezéseit megváltoztatta s közölte, hogy az elzárítás vasúton történik.

Erre látszólag előkészületeket tettek. Tisztjeinket igazolványok átvételére az ugynevezett Fekete-kaszárnyába rendelték. A tisztok, kik semmi jogtalan elbánásra nem gondoltak, engedelmeskedtek. A románok egyszerre foglyaiknak nyilvánították őket s elvezették a német tiszteket egy ódon, lakatlan szállodába, ahol

súlyos bántalmazásban részesültek.

A legénységet betelepítették egy kaszárnyába. Ruhájuktól, fegyverüktől, lőszerektől megfosztották őket,

magánvagyonukat elvették,

még a gyűrűjüket is lehúzták, minden ellátás nélkül hagyva őket.

A szerbek Nagyikindán magyar nyelvű plakátokon publikálták, hogy mindenki halálbüntetés terhe alatt engedelmeskedni tartozik a szerb hatóságoknak. A torontálmegyei tisztviselők hazafiak maradtak. Részükre az egyedüli módus virendi a passzív rezisztencia. Sőt amikor a megyeháza közgyűlési termébe felvonuló tisztviselőket Jankovics Szilárd megyei főjegyző eskütelére hívta fel, Horváth Kálmán dr. orvoszéki ülnök a tisztviselők nevében kijelentette, hogy ők nem eskütelről céljából jöttek ide.

Különben a szerbek sem respektálják a fegyverszüneti határokat. Bálasszék fontos vasúti csomópont, siettek tehát megszállni.

A kassai határozat ismét gondolkodóba ejti az antantot, amely mindig a nálunk elnyomott nemzetiségek mecsit hiszi el. A csehek megszállva Poprádot, tegnap már Kassát akarták megszállni.

A város vezetősége, a Nemzeti Tanács

s a katoná és munkástanács rendkívüli gyűlést tartott s a legerélyesebben tiltakozott a megszállás ellen, mert a város nem esik a demarkációs vonalba. Ily irányú táviratot küldtek a cseh parancsnoknak figyelmeztetve, hogy kerülje a felesleges vérontást, mert a

város vezetősége és polgársága fegyveresen száll szembe a csehekkel.

Tegnap rendkívüli izgalmas népgyűlésen elhatározták, ha a csehek benyomulnak,

fegyveresen fog a lakosság ellenállni. Megkezdtek a fegyveres ellenállás szervezését.

A „Politikai Híradó” jelenti: Néhány lap közölte Kálmár Antalnak a Károlyi-párt programjára vonatkozó tervezetét. Félreértések elkerülése végett közöljük, hogy ez csak a párt programjának kidolgozásával megbízott tagok egyikének előmunkálata. A párttervezetlet elé több tervezet kerül majd megoldásra, a végleges program tehát csak ezek egybevetéséből és a párt állásfoglalása után készül el. A párt programját a december 22-én tartandó nagygyűlésen Károlyi Mihály nyilvánosságra fogja hozni.

A városi villamosmű

alkalmazottainak kérelme.

A felügyelő-bizottság ülése.

Nagyvárad-város villamos művének személyzete az utóbbi időben már több ízben fordult helyzetének javítása végett Nagyvárad-városhoz s ugy a felügyelő bizottság, mint a városi tanács és a törvényhatóság, ismerve a nehéz megélhetési viszonyokat, kellőképpen honorálta is a villamosmű személyzetének kérelmét.

Ujabbán ismét terjedelmes előterjesztéssel fordultak az igazgató útján a városi tanácshoz, amelyben hivatkoznak arra, hogy a fizetésrendezésre vonatkozó megállapodásnál félreértések fordultak elő, miért most pontokban összefoglalva ujabb kérelmeket terjesztenek elő. A kérelmet az igazgató és három szerződéses alkalmazott kivételével az összes alkalmazottak nevében adták be.

A városi tanács a felügyelő-bizottságnak adta ki véleményezésre a beadványt, amely tegnap tartott ülésén tárgyalta a beadványt.

Rimler Károly polgármester előktele alatt Tabéry Ármán, dr. Moskovits Miklós, Kelen Béla, Rimanóczy Béla igazgató és dr. Soós István jegyző voltak jelen.

Rimanóczy Béla igazgató ismertette a beadványt.

Kéri elsősorban, hogy az irodában a hivatalos órákai 8-tól délután 2 óráig tart.

hasznát. Ez a kérdés tárgytalan, mert a tanács ezt már elrendelte.

Kéri, hogy a szomszédok részére a telep szolgáltatson elég fűtőszén, beszerzési áron.

A felügyelő bizottság teljesítendőnek véleményezi a kérelmet, mindaddig, míg a telepnek 30 napi fogyasztásra való szénkészlete van.

Betegség esetén 2 hétig a teljes fizetést, a további 4 hétig a fizetés 50 százalékát, beszámításával a betegségyelzőtől fizetendő téppénznek.

Ezen összegre azonban csak azok az alkalmazottak tarthatnak igényt, akik legálább egy fél év óta vannak a villamosmű szolgálatában.

Kéri az alkalmazottak, hogy az első szolgálati évben 3 nap, a második évben 5 nap, a 3 és további években 8 napi szabadságidő, a havidíjasoknak pedig évenként 14 nap szabadságidő biztosítottassék. A felügyelő bizottság teljesítendőnek tartja a kérelmet, de azzal a feltétellel, hogy a szabadságidő beosztását, a rend végett az igazgató ossza be és szabadságidő csak a nyári hónapokban adható.

Éppen így elfogadásra ajánlja a felügyelő bizottság azon kérelmet, hogy a szerelők és segédszerelők este 10 órán túl a rendes díjazáson felül 50 százalék díjazást kapjanak.

Az 1918. évi jutalékoknak 1919. évi január 1-én leendő kifizetését csak annyiban véleményezik, amennyiben azt az évi mérleg összeállítására megengedi; 3 hónap kivétellel az előző évi jutaléknak megfelelő összeget új évben, az esetleges különbözetet pedig április 1-ig fizessék ki.

A szabályrendelet már átdolgozás alatt van és ebben gondoskodik az összes alkalmazottak állandósításáról, amelynek szükségét már úgy a bizottság, mint a tanács felismerte.

A ruhasegélyt az eddigi összegben már június 1-én kéri kifizetni az alkalmazottak, amit a felügyelő bizottság is teljesítendőnek tart, a családi pótlék és háborús segéllyel együtt, olyan összegben, amint azokat az 1918. évben megkapták.

A villamosmű alkalmazottai ezekkel szemben lemondanak minden más pótlékról, amit a város többi alkalmazottainak esetleg ad a város, vagy az állam, viszont a felügyelő bizottság javasolja annak a kérelemnek az elfogadását is, hogy ha a megélt viszonyok újabb drágaság által nehezednek, a drágasági pótlékot megfelelően emeli a város.

Az alkalmazottak azon kérését szintén elfogadásra ajánlja a felügyelő bizottság, hogy ezen mozgalmából kifolyólag felmondani egyetlen alkalmazottnak sem lehet.

A beadványozók kéri, hogy ezen megállapodások 1919. június 30-ig legyen érvényben, azonban a felügyelő bizottság ezen határidőt, főleg a költségvetés összeállításának szempontjából, rövidnek tartja és azt javasolja, hogy tekintetben az eddigi megállapodások maradjanak érvényben.

Legnagyobb pontja a beadványnak a gyári választmány felállításának a kérdése, mert egy ilyen szerv beállítása nemcsak az igazgató, hanem a tanács és a törvényhatóság jogkörébe vág. A beadvány szerint

ugyanis az igazgató mellett a villamosmű alkalmazottai közül szervezett választmány alapítását meg a javadalmazásokat, a munkaidőt, határozná az elbocsátás és a műüzemének, redukciójának megállapítása felett. A gyári választmány határozatai egy teljesen különálló szervezethez: a Munkás Tanácshoz lenne felelősséggel.

A felügyelő bizottság ezen kérelemnek

ilyen alakban való teljesítését nem véleményezi, mert azon nézetben van, hogy várják meg a kormány által kiadandó törvényes intézkedéseket; addig csak munkásjóléti és fegyelmi ügyekben járjon el elsőfokban az igazgató és 3 tagú választmány és ennek határozata ellen a városi tanácshoz lehessen felelősséggel. Ez átmeneti intézkedés lenne, míg a kormány rendeleti úton intézkedik.

Leszerelik a fölösleges gárdistákat.

Egyenlő számú magyar-román nemzetőrség Biharmegyében.

Eklátáns példát adott Biharmegye a köztársasági rend és nyugalom megvédésére. Azt az első megállapodást, amelyet a forradalom első napjaiban létesített a magyar és a román Nemzeti Tanács a rend fejtartására vonatkozólag, érezhetően megzavarta némi félreértés. A román nemzeti komité 10 milliót és 50 ezer fegyvert kért célra a magyar kormánytól. Ennek a kiutalása érhetően késett, mert a magyar nemzeti tanácsok mindenütt elég erősnek deklarálták magukat a rend fentartására.

Ettől és a kiutalástól függetlenül a román komité szervezte a maga gárdáját és Biharmegyében egyik tanács sem tudta bizonyosan, hogy a másiknak mennyi embere áll fegyverben.

Eziránt tanácskozások folytak Ágoston Péter kormánybiztos, dr. Lázár Aurél és Birta alezredes között. A bizottság meg-

állapodott egy tervezetben, amelyet Kovács Miklós dr., a megyei Nemzeti Tanács elnöke fölvitt Budapestre és közölte azt Fényes László kormánybiztossal.

A nemzetőrség kormánybiztosa mindenben helyeselte a proponált tervezetet és megragadta az alkalmat arra, hogy meleg dicséretben részesítse a két tanácsot a rend biztosítása körüli munkájáért.

A tervezet 900 főben állapította meg a nemzetőrségek számát Biharmegyében. Ugyanennyiből fog állni a román gárda is és a létszámon felüli tiszteket és legénységet leszerelik. Mindegyik nemzetőrség mellett 60-60 tiszttel lesz a román gárda is a magyar hadügyi kormány kasszájából huzza fizetését.

Ezt a két gárdát elosztják a központ és a járások között és a két tanács a teljes paritás alapján szabadon rendelkezik fölöttük.

Megkezdtek a nagylakások rekvirálását

Szűkkeblű milliomosok. — A püspök felajánlotta a palotáját.

Tegnap reggel megkezdődött a nagylakások rekvirálása. Magyar Barna, a lakásbivatal fogalmazója Basa Károly rendőrrel a Rákóczi-ut, Rimanóczy és Szaniszló utca nagyobb 4, 5, 6 szobás lakásait járták be és amennyire a tulajdonosok szűkkeblűségéből eredő ezerféle kifogások megengedték, néhány szobát lefoglaltak. A rekvirálás első napja — megállapíthatjuk — nem járt kellő eredménnyel. Mindössze hét butorozott szobát sikerült lefoglalni, pedig a rekviráló bizottság 14 nagy lakást szentelt meg.

Különös, hogy a dugdugdagság ridegen, vagy alázatkésztséggel fogadják a rekvirálókat. Egyetlen egynek sem jut eszébe, hogy — tudva hater ember lakásnyomáról — önmagától ajánlja fel, esetleg három szobát hater lakásából. Akik hajlandóak mita kottát erre, azok is legfeljebb egy szobát engedtek át.

Kifogást persze sokfelől találtak. Hogy a szobák egymásba nyílnak, hogy az eddigi közepén van és másféle nagy dolgok. És édesen egyelőre ült a menekült rokon-ság, kik a felesleges szobákat néhány napal ezelőtt szánták meg. Jellemző az is, hogy a nagy lakások bejött utolsó a mai vasárnap tudták, hogy hétfőn melik utcákon kezdik a rekvirálást.

Vannak olyanok — mint egy nagy alkalmozó — aki egy hivatalnokát ültette be

két szobába, hogy rekvirálni valót ne találjanak. Másik helyen a vő és családja foglalt le két szobát. A vőnek a Kolozsvári-utcán palotája van, amely most üresen áll. Itt menekülők érkezését várják, ott spanyol járványban fekszik a házi ur.

Egy, a mosolygásáról ismert milliomos felesége kislátásba helyezte, hogy leszerelteti a villanyt, mert a lakó bizonyára sok áramot fog fogyasztani és nehéz lenne az elszámolás. Csak hosszas rábeszélés után nyugodott meg abban, hogy a villanyt leszerelni nem lehet.

Mindezek a helyeken, a legnagyobb jólét, fejedelmi kényelem ordit és követeli a lakástalanok elhelyezését. De azok, akik a háború négy és fél évét faburkolatos, szippedő szőnyeges lakásokban töltötték el zsurok, estélyek és lukullusi ebédek között, akik házi hangversenyekkel és parfümös fiórkkel hangszerezték a harcterek borzalmas muzsikáját — azok most állig begombolkoznak, mártír arcot vágnak és erőszakot emlegetnek.

Nagyváradoon ma hater lakásnélküli ember van. Gyermekek házastársak, összetört, kimerült katonák, fogságból visszatért nyomorgók tengődnek, fázldnak vasúti vagonokban, istállóban, üres magtárakban.

A nagylakással bírók azt is szívesen hangoztatják, hogy a várat és a laktanyák, meg a volt kórházak helyiségeit lefoglalta a város, tehát meg kellene, hogy szűnjön a lakáshány.

Ez tévedés. Azok csak szükség-lakások, ahova mind neki nem mehet. Tessék tehát kinyitni a paloták kapuit, beengedni a nagyszerű, királyi pompával berendezett szobákba olyanokat, akiknek semmije nincs.

Széchenyi Miklós megyéspüspök Brém Lőrinc kanonok útján kérte a lakáshivatalnál, hogy a püspöki palotát tekintsék meg és a felesleges szobákat rekvirálják. Csapán azt a kívánságát fejezte ki a püspök, hogy a két legdrágább helyiséget, ahol Mackensen és a volt király laktak, valamint a rend-

kivül nagybecsű, közkinccet képező könyvtárt és irattárt kimélik meg a lehetőség szerint.

A kanonokok lakásai is megteltek, legnagyobb részt vasutas családokkal. Szintén önmaguktól engedték át a lakásokat, függetlenül, minden hivatalos pressziót megelőzve.

Mackensent feltartóztatták Budapesten.

Civilruhában szöknek a német katonák hazafelé.

A sok huza-vonának egy perc alatt végét vetett egy berlini parancs, amely egész egyszerűen hazaszólitotta Mackensent seregével együtt. A német generális mindig húzódozott a lefegyverezés és internálás elől, szeretne volna hadseregét zárt sorokban hazavinni és minden valószínűség szerint felajánlani szolgálatait az új német államhatáron.

Kísérleteztek német leszerelő bizottság kiküldésével, megpróbálták francia tábornokkal a fegyverletételt, de egyik sem sikerült. Ő és vezérkara amellet volt, hogy ha most nem tudnak hazamenni, inkább internálják őket Magyarországon. Ki is szemelték azt a nagy négyszögöt, ahová a 170 ezer ember megvonul a békekonferenciáig. Ebbe a négyszögbe beleesett volna Nagyvárad is.

A soproni fogolytábor.

Időközben hatalmas fogolytáborok ülték meg, többek közt a soproni és a csolti is és a magyar kormány értesítette Mackensent, hogy ide irányítsa csapatait.

Tegnap meg is jelent két vezérkari ezredes Ágoston Péter kormánybiztos előtt és bejelentették, hogy a 11. hadsereg parancsnoksága elhagyja Nagyváradot, Sopronba mennek és a dunántúli fogolytáborokba helyezik el csapataikat. A németek távozása nagy megkönnyebbülést okoz Nagyvárad közéletében.

Mackensen vasárnap este el is utazott Nagyváradról. Bucsút vett várad házigazdájától, gróf Széchenyi Miklóstól s őszinte köszönetet mondott a szíves vendéglátásért. Vasárnap este két autón Csaba felé Budapestre ment s a vezérkar után huszas, harminces oszlopokban mennek utána a csapa-

tok. Nehéz autóikon elől és oldalt gépjárművek nyulnak előre, mint egy energikus kéz, amely utat parancsol a robogó csapatoknak.

Németországba!

Az internálási terveket keresztül húzta egy váratlan parancs, amely haza szólította Mackensent. Ugy látszik, hogy a trassói internálások és a németországi beizavarok indították a német kormányt arra, hogy Mackensenrel utat törjessen a német földig. Valószínű, hogy ez az intézkedés provokálta azt az entente parancsot, hogy Budapesten tartóztassák fel Mackensent.

Ezzel ismét nagy konfúzió támadt a német sereg sorsa körül. Nem hiszük, hogy Mackensen komolyan ellenszegüljön egy internálási parancsnak.

Váradról nem ment el anélkül, hogy egész vezérkarával együtt istentiszteletet ne hallgatott volna. Vasárnap délelőtt az ágostai evangélikus templomban saját papjuk istentiszteletet tartott, amely célra az ág. evang. egyház szíves készséggel engedte át a templomot.

Civilruha árverés.

Az első hír, hogy a csapatok a dunántúli fogolytáborokba mennek, meglehetősen nyugtalanságot idézett elő az egyes csapatok között. Ugy Nagyváradon, mint a vidéken megkezdődött egy méreteiben óriási ruhavásár. A német katonák 1000–1500 koronát fizettek a leghasználatlanabb polgári öltönyért. Így akarnak keresztül jutni Ausztrián. S ha Mackensen kezéből kisklik a fegyverem, akkor valóban sem internálás, sem hazamenetel nem lesz, hanem egy népvándorlás, amelynek először mi, aztán meg Ausztria issza meg a levét.

Mackensen szökése Nagyváradról.

Ellenállást akart kifejtetni. — A kormány internálta.

Budapest, dec. 16. (Saját tudósítónktól.) Mackensen tábornok tegnap este hirtelen elutazott Nagyváradról. Nem tudta senki, csak a német tiszték, hogy hová indult el Mackensen, de a magyar kormány elég jókor tudomást szerzett arról, hogy Mackensen egy német katonai vonattal Budapest felé igyekszik.

Délelőtt tizenegy órakor megérkezett a ferencvárosi pályaudvarra Mackensen vonata,

mely negyven teher és egy szalonkocsiból állott. A budapesti helyőrség első honvédegyezredék századosi őrsége fogadta a vonatot, Pogány József a katonatanács kormánybiztosa is jelen volt. A hadügyi kormány részéről Gerő őrnagy jelent meg, akinek az volt a megbízása: közölje a magyar kormány azon elhatározását Mackensen tábornaggal, hogy őt a fegyverszüneti szerződés értelmében internálni kell.

A tábornagyot rendkívül meglepte a váratlan közlés és kifejtette, hogy azzal szemben ellenállást fog kifejtetni, mert azt jogtalannak tartja.

Gerő őrnagy erre bement a tábornagy szalonkocsijába és a következőket mondotta:

— Tíz percnél hosszabb időt adok önnek vezértábornagy ur, ezen idő alatt önnek határozni kell. Az autó készen áll, rögtön indulhatunk a kormány elé. Még egyszer felhívom, hogy tíz percen belül határozott cselekedetet várok.

Mackensen sápadtan vette tudomásul az őrnagy kijelentését, aki ezután elhagyta a szalonkocsit, a tábornagy pedig tárgyalni kezdett vezérkarával. A tanácskozás eredményeképp rövid percek múlva Mackensen Gerő őrnaggyal gépkocsibaült. A tábornagy teljes tábori díszben volt.

A miniszterelnökségen Mackensen tábornagy előtt megismételték a kormány elhatározását. Mackensen itt is tiltakozott, de mikor meggyőződött, hogy a kormány elhatározása megmáshatatlant, s amikor látta azt a ridegséget, ahogy ezt tudomására hozták, kijelentette, nincs más választása, mint engedelmeskedni.

Nem sokára ezután az első honvédegyezred egy őrsége elkísérte Mackensent tábornagyot a kormány által kijelölt Főthra, ahol a békekötésig internálva marad.

Mackensen parancsot adott katonáinak a fegyverletételre.

Budapest, december 16. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A Károlyi miniszterelnök és Mackensen tábornagy között folyt tárgyalások eredményeképp Mackensen ma parancsot adott katonáinak a fegyverletételre, magát vezérkarával Főthra szállásolta be s kijelentette, hogy csak akkor akar távozni, ha már az utolsó német katona is elhagyta Magyarországot.

Kassát megvédi a kormány a csehektől.

Budapest, dec. 16. (Saját tudósítónktól.) Ungvárról ma különvonaton megerősítések érkeztek Kassára, ha szükség lesz rá, a kormány újabb erősítéseket fog küldeni, hogy Kassát, mely a demarkációs vonalon kívüli esik, minden áron megvédjék a cseh csapatoktól.

Az egész volt királyi család spanyol beteg.

Budapest, dec. 16. (Saját tudósítónktól.) Az eckartsau kastély személyzete között nagy mértékben terjed a spanyoljárvány. A volt király erős lázban fekszik, a volt királyné és gyermekei szintén megkapták a spanyol betegséget.

A budapesti helyőrségi kórház fogtechnikai laboratóriumának, mint volt vezetője hosszú katonai szolgálat után hazaérkeztem s a műtermem vezetését átvettem, ahol a legmodernebb és legkomplicáltabb munkát: fogigazító gépet, kassettás fogat, öntött aranyhidat és tartós fogtöméseket készítek.

BERDACH JENŐ

áll. vizsg. fogtechnikus.

TELEFON: 10-50.

A békekonferencia négy részből fog állani.

Először az ántánt és a központi hatalmak külön-külön tárgyalnak.

Budapest, december 14. (Saját tudósítónktól.) Párisi jelentés szerint a béke konferencia négy részből fog állani.

Az első rész a londoni konferencia folytatása lesz Wilson elnök jelenlétében.

A második részben az összes szövetségesek részt fognak venni. Minden állam egy-egy taggal képviselhető magát. Ezen a tanácskozáson Magyar-

ország, Német-Ausztria és Németország nem vehetnek részt.

A konferencia harmadik része tulajdonképpen külön konferencia lesz, a melyen a központi hatalmak egyes államai vehetnek részt s itt tudomásukra hozzák az eddigi tanácskozások eredményét.

A konferencia negyedik részében valamennyi állam együttesen vesz részt.

A Károlyi-párt zászlóbontása.

Tömörüljenek a polgári pártok! A miniszterelnök felhívása.

A polgári pártok szervezkedése megindult.

Budapest, dec. 16. (Saját tudósítónktól.) A Károlyi párt vasárnap délelőtt Hock János elnöklésével ülést tartott, amelyen Károlyi Mihály miniszterelnök, Nagy Vince miniszter, valamint Kóbek Kornél, Vass János államtitkárok is részt vettek.

A polgári pártok és a szociálista párt.

Az értekezlet megnyitása után Hock János bejelentette, hogy a párt új programja készül ugyan, több tervezet is van, de a párt végleges programját Károlyi miniszterelnök fogja nyilvánosságra hozni, az eddigi tervezetek csak nyers anyagul fognak szolgálni. Utalt arra, hogy a politikai küzdelem most nem a hatalomért, hanem két világ nézetért folyik, ebben a küzdelemben pedig a Károlyi párt és a többi polgári pártok és a munkásság között a módszer kérdésében van különbség; mi a mérséklet, a természetes fejlődés útján akarjuk biztosítani a demokratikus és szociális programunk megvalósítását. Mi zökkenés nélkül akarjuk átvenni a nemzetet a forradalom tüze és amikor fel akarjuk építeni az új Magyarországot, nem dobhatjuk el évezredek hagyományait és intézményeinket.

Nekünk meg kell érteni a szociálisták igazságait, de nekik is hozzá kell szólniok a mi igazságainkhoz. Szólott ezután a közelgő választásokról s jelentette, hogy a jövő vasárnap lesz a zászlóbontó nagygyűlés, amelyen Károlyi miniszterelnök fogja ismertetni a párt új programját és akkor mindenkinek módjában lesz számot vetni magával, hogy követi-e az új programot vagy sem.

A miniszterelnök beszéde.

Ezután Károlyi Mihály miniszterelnök szólt fel és a következőket mondotta:

— Szerintem a párt új programjának rövidnek kell lenni, csupán az alapelveket kell lefektetni benne, hogy a többi polgári pártoknak módjukban legyen elfogadni. Nagy súlyt helyezek arra, hogy a polgári pártok lehetőleg tömörüljenek. Én a világért sem akarom az erőszakos egyesülést, de azt tartom, köztünk elvi ellentét nincs, a demokratikus adóreform, a birtokreform, a béke kérdésében és a pacifizmus gondolatában és az összes polgári pártok egy nézetet

vannak. A keresztényszociálista párt is neve ellenére polgári párt, mint a kisgazda párt. Én felvetem a gondolatot, nem volna-e helyes a tömörült polgári pártokat egységesíteni, amely párt egyesítendő magában a várost és falut.

A miniszterelnök azután utalt arra, hogy őt ennek a gondolatnak felvetésével az a cél vezeti, hogy a választási küzdelemnél elkerüljék a város és falu szembeállítást az esetleges osztály vagy felekezeti harcot, majd áttért a kommunista agitációra és a következőket mondta:

— Nem mondom újat azzal, ha megállapítom, — ugymond — hogy az országban a legutóbbi időben kommunista irányzat lépett fel. Én és mindenki, aki a tulajdonjog elvén áll, bármennyire akarjuk a szociális népreformok demokratikus megvalósítását, nem azonosítjuk magunkat ezzel az irányzattal. Amikor a Magyarországot határoló államok még a tulajdonjog alapján állanak, nekünk is erre az álláspontra kell helyezkednünk, különben letipornak és megsemmisítenek bennünket.

Szükségesnek tartja, hogy a szociáldemokrata párt továbbra is képviselve legyen a kormányban, mert a szociáldemokraták azok, akik új szociális felfogással telítik meg a polgári pártokat s a kormányba való részvételükkel biztosítják legjobban elveik megvalósítását.

Károlyi miniszterelnök szavait nagy és általános tetszés fogadta. Többek rövid felszólalása után az értekezlet ezután véget ért.

Budapest, dec. 16 (Saját tudósítónktól.) A „Magyarország” írja: Károlyi miniszterelnöknek a Károlyi-párt értekezletén hangzott az a felhívása, hogy a polgári pártok a lehetőség szerint tömörüljenek, rendkívül jó hatást tett mindenfelé. A felhívás a polgári pártokat megnyugtatta, mert a miniszterelnök felhívásából megállapítható az, hogy a kormány a polgári pártok egységes tömörülését kívánja, amelyet maga is szorgalmaz. A felhívások élénk visszhangja támadt a polgári pártok sorában és rövidesen meg fog indulni a szervezkedés nagy munkája. A polgári pártok tömörülése kedvezően befolyásolhatja a kormány helyzetét.

Nagyrománia és Nagyszerbia konfliktusa a Bánátban.

A győzők nem bírnak magukkal. Napról napra élesebben ütközik össze a román és a szerb túlzó nacionalizmus a Bánát területéért. Fájdalmas nekünk ezt a civódást hallgatni, a mi testünk fölött folyik, de egyelőre néma szemlélői maradhatunk ennek a marakodásnak s reméljük, hogy a keserű poharat nem üritteti ki fenékké velünk a mámoros győző. Bizunk a békekonferenciában, amely visszaszorítja a jogos határokat közé azt az ékes nacionalizmust.

Az aradi Romanul élehangú támadást intéz a megszálló szerb csapatok ellen. A lap a következőkben szögezi le a szerbek bűneit:

December 1-én a megszálló szerb csapatok parancsnoka betiltotta minden román újság megjelenését a Bánátban, azonkívül megtiltotta azt, hogy román lapokat, vagy más román kulturtermékeket vigyenek a Bánátba.

December 7-ére a szerb parancsnok rendeletére szerb katonák jelentek meg Gerbenc román községben, ott letartóztatták Szekosán Száva román papot, azonkívül Mikleá József és Tetya Martin román tanítókat, akiket Fehértemplomba vittek. Itt a letartóztatott román férfiakat 11 napig fogva tartották, azután rabként Versecre vitték őket, majd Belgrádba szállították, ahol most is fogva vannak.

December 8-án a bogsáni járásban levő Kölnith községben a szerbek letartóztatták Jeramia Péter román papot s annak fiát, aki végzett teológus. Itt letartóztatták Andriev román tanítót is, akit előbb Temesvárra, onnan pedig Belgrádba szállították. A szerbek ezenkívül Zsidovin és Mosnica községekből 7 jómódú román gazdát vittek el tuszak Belgrádba, Temesszentmiklós községből pedig Petrika Teodor román plébánost.

Ezenkívül december 11. óta a román községekből egymásután internálják a jómódú román parasztokat. Az internálás okául a szerbek azt adják elő, hogy az internált emberek agitációt indítottak Nagyszerbia eszméje és a megszálló szerb csapatok ellen, holott mindössze az történt, hogy a letartóztatott románok Nagyrománia mellett agiáltak.

December 9-én — a cikk szerint — a Bánátba egy angol és francia tisztekből álló bizottság érkezett, hogy megállapítsa a szerb-román súrlódások okát. Ez a bizottság azonban nem működhetik objektíve és zavartalanul, mert a szerb tisztek és a szerb intelligencia tagjai minden erejükkel befolyásolni igyekeznek a bizottságban levő tiszteket. Állandóan együtt vannak, a szerb családok vendégségbe hívják őket s azokat a románokat, akik meg merik szólítani a tiszteket, a szerbek letartóztatják.

A kormány VIII. néptörvénye a tanítószemélyzetről.

Budapest, dec. 16. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A magyar népkormány ma eleb léptette a VIII. néptörvényt, amely a tanítókat, tanítónőket és óvónőket az állami tisztviselők fizetési osztályába sorozza be. A tizenhét szakasos törvény a tanítószemélyzetet az állami tisztviselők VIII—XI fizetési osztályába osztja be, még pedig 20 százalékat a VIII, 30 százalékat a IX, 30 százalékat a X és 20 százalékat a XI. fizetési osztályba.

HÍREK

Megnyílt a karácsonyi vásár.

Gyermekálmok rózsás fátyolképe ölt testet a Kath. Nővédő Egyesület karácsonyi kiállításán. Amit szem száj kíván, pompás kivitelben mind ott látható. Nincs oly ajándék tárgy, melyet fiúk, lányok részére elő ne tudna teremteni a kiállítás zseniális szervezője, Mikussay Margit.

Játékbabák számtalan változata; lóverseny, ólom bábkuk karakterbabák s még nem tudom miféle dolgok várnak mind arra, hogy a szülői szeretet megörvendeztesse az ártatlan csöpségeket. A forgalom mondhatni reményen felüli s már is biztosítja a vásár sikerét. A vásárlók gyermekük öröme ki-vül elhagytak, árvák könyeit is segítenek letérlni, mert az egész jövedelem jótékony célt fog szolgálni.

*** Politikai nőgyűlés.** Vasárnap este megvolt Nagyváradon az első politikai jellegű nőgyűlés. A gyűlés szónokai gr. Agoston Péterné, Miklós Janka, Kempner Magda és dr. Edelmann Menyhértnek voltak. A gyűlés szociális programjával egyetértünk és nagy örömmel üdvözljük a nők politikai ébredését, de a mi világfelfogásunkkal merőben ellenkezik a szélsőséges feminista álláspont. A prostitúciót mi nem tudjuk igazolni, a családi tűzhely feldúlását végzetes veszedelemnek tartjuk a tiszta erkölcsre nézve, ragaszkodunk a vallásos neveléshez és védjük a házasság intézményét. Ezeken az alapokon is el tudjuk képzelni a legmodernebb asszonyt, aki részt vesz az élet irányításában. És míg a tiszta erkölcs dominálni fog a világon, addig nincs az a földi hatalom, amely le tudná dönteni a választfalakat a házasságban élő tisztességes asszony és az önkéntes szabadsápatok között. Ezt a morált nem a férfialalom véste a nők szívébe, hanem magától nőtt, mert a feleség, aki egyszer „igába” hajtotta fejét és iszonyu gondok közt neveli gyermekét, ha mást nem, de sajnálatát mindig fogja érezni a házasságon kívül virágzó szabad életet élőkkel. A keresztény nő soha sem fogja elfogadni a szélsőséges feminista programot és voksát oda fogja leadni, ahol azt látja, hogy világnézetét és erkölcsi gondolkodását nem sérti egyetlenegy program-pont sem. — A gyűlésterem zsúfolásig megtelt és a beszédnek egyes részeit általános taps fogadta, míg igen sokszor ült a teremre a legnépesebb visszautasítás.

*** Tanítók gyűlése elmarad.** Tanítók 21 ére, szombatra összehívott körgyűlése a hadügyminiszter rendelete folytán elmarad. Kérem tanítótársaimat, hogy a körzetükben lakó kollégákat erről alkalmas módon értesíteni sziveskedjenek. Balogh Károly tanítóegyesületi elnök.

*** Lesz pamut és cérna.** A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy a törvényhatóságok az összes pamut-, cérna-, vászon- és textilárúkat saját területükön felhasználhassák. Ezzel a Pamutközpont sirját ásta meg a miniszter. De kiköti azt is rendeletben, hogy csak a legszegényebb hivatalnokosztály és munkásság vehesse igénybe a készleteket, még pedig szigorúan méltányos árak mellett.

*** A hadapródiskola nyilatkozata.** A városban a magyar gyalogsági hadapródiskoláról terjesztett azon célzatos híresztelésekre, melyek szerint a hadapródiskola a reakciónak szótét fészke volna, hol királypárti gyűléseket tartanak, továbbá az iskola mint karhatalom is az ifjú köztársaság ellen fordítaná fegyvereit, elég megemlíteni, hogy a forradalom első napjaiban a hadapródiskola a forradalom eszméivel és vívmányai-val magát azonosítva, a nemzeti tanács rendelkezésére állott, hogy a kivívott eszmék biztosítottassanak. Hasonló, teljesen kitalált és izgatásra szánt híreszteléseknek jövőre elejét veendő, kinyilatkoztatjuk, hogy a hadügyminiszteri rendelkezés szerint jövőre mindennemű karhatalmi szolgálatra való alkalmaztatás teljesen ki van zárva, semmi sem foroghat fenn tehát, ami a megnyilatkozó ellenszenves híresztelésekre okot nyújthatna. A tisztai és tanári kar szent kötelességének tartja, hogy a reá bízott ifjúságot haza és emberszeretetre, kötelességtudásra és munkára nevelje s ily szellemben az ifjú köztársaság megszilárdítását minden erejével előmozdítsa. Nagyvárad, 1918 december hó 16-án. A hadapródiskola tisztai és altisztai kara.

*** Új eskü.** Megjött a törvényhatóságokhoz az új köztársasági esküforma, mely így szól: „... esküszöm az élő Istenre, hogy a Magyar Népköztársasághoz hű leszek.” Az esküt a hivatalok le fogják tenni.

*** Az újságírók szabadszervezete** ma, kedden délután fel 3 órákor az Emke külön termében értekezletet tart.

*** A Fekete Körös Társulat közgyűlése.** A Fekete Körös Ármentesítő Társulat szombaton tartotta közgyűlését Nagyszalon-tán. Gróf Tisza Kálmán eddigi elnök bejelentette lemondását, helyette elnökké Beciczey Tibort, alelnökké dr. Krüger Alafírt választották meg. A társulat igazgatója Müller György betegsége miatt nyugdíjaztatását kérte. A kérelmet a közgyűlés teljesítette s igazgató-főmérnöké Lazarovits Gábor eddigi főmérnököt választotta meg. Pénztárnok lett Matass Mihály, a titkári állást pedig dr. Katona Mihály ügyvéddel töltötték be.

*** A háborúból visszatért iparosok a főispánnál.** A háborúból hazatért nyolcszáz nagyváradai iparosnak nevében egy 2000 tagu küldöttség keresre fel tegnap Agoston Péter főispán kormánybiztosát. Az iparosok nevében Hildy Sándor, Bró István, Grünwald Jenő és Póloskey Gábor terjesztették a főispán elé a kívánságokat. Arról volt szó, hogy a kereskedelmi és iparkamara útján kiutalando 200,000 korona természetbeni, vagy pénzbeli segélyt ne tegyék függővé az iparosok bonitásától, mert ha ilyenre rendelkezésnek, felesleges volna a kormány segítsége. Kívánja az iparos tanács is, hogy legyen elég az, hogy az illető iparos a háboruban volt és bevonulása miatt műhelye lehanyaglott, vagy esetleg teljesen beszüntette az üzemet. A főispán jóindulatu táno-gatását megígérte.

*** Halálozás.** Székudvari Horváth Géza Román városi tisztviselő 17-ik életévében elhunyt. Tegnap temették el.

*** Hivatalos órák a rendőrségen.** Nagyvárad város rendőrségének hivatala közhírré teszi, hogy folyó hó 18-ától kezdődőleg a rendőrség hivatala délelőtt fél 8 órától délután 2 óráig lesznek hivatalos órák. Jánosy Gyula rendőrfőkapitány.

*** Megszűnt a ruharendelet hatálya.** A kereskedelemügyi miniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a ruharendelet, mely a ruha forgalomba hozását szabályozta, hatályon kívül helyezte.

*** Orvosi hír.** Dr. Szóke Ferenc egyetemes orvostudor a harctérről hazaérkezve, rendeléseit megkezdte Kórház-utca 35. sz. alatt.

*** Betegség miatt bezárt gyógyszer-tár.** A közönség tegnap meglepetve látta, hogy Nagyvárad legrégebbi patikája: az Irgalmas rend Rákóczi uti gyógyszer-tára be van zárva. A gyógytár ajtaján kifüggesztett táblán „Betegség miatt zárva” felírás jelezte az okot, amiért egy század óta ezuttal először maradt zárva a jóhírű gyógyszer-tár ajtaja. Ronskievics irgalmasrendi házfőnök, főgyógyszerész vasárnap óta fekvő beteg s pár napig, míg az ide regdelt gyógyszerész-rendtag megérkezik, zárva lesz a gyógyszer-tár. Ronskievics főgyógyszerész betegsége különben nem súlyos természetű s reméljük, hogy pár nap alatt betegsége-ből felépül s újból átveszi a gyógyszer-tár vezetését.

*** Felhívás szoptató asszonyokhoz.** Szoptató asszonyok, akik saját csecsemőik mellé anya nélkül maradt csecsemőt elvállalnak szoptatásra, jelentkezhetnek az állami gyermekmenhelyen. A menhely havonta 80 koronát fizet s amennyiben a csecsemő már vegyesen táplálható, megtéríti a 80 koronán kívüli a fogyasztott tej, cukor árát s megtéríti a szappan és petroleum árát is. Ezt az összeget a menhely a gyermek két éves koráig fizeti. Állami gyermekmenhely igazgatósága.

*** Visszaélés a cipővásárlásnál.** Mint-hogy a cipőjegyrendszer megszüntetése óta több ízben oly visszaélés észleltetett, hogy egyesek lisztkönyveiket másoknak cipővásárlás céljaira kölcsönadják, egyesek pedig akiknek egynél több lisztkönyvük van, a birtokukban levő lisztkönyveik mindegyikére vásárolnak cipőt és így jogtalan előnyöket biztosítanak maguknak. Tudatom a város közönségével, hogy csak azok igényei fognak kielégítést nyerni, akiknek erre tényleg komoly szükségük van és így a kereskedők a jövőben egy háromtagu családnak egyszerre csak egy, hat tagu családnak csak két és ezenfelül csak három pár cipőt szolgáltathatnak ki egyszerre. Rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben tehát lehet ettől a rendszertől eltérni, de ezt elbírálni, kizárólag a hatóság, jelen esetben a cipőhivatali joga lesz. Nyomatékosan figyelmeztetem a közönséget arra, hogy mindazokkal szemben akik akár mások lisztkönyvét használják fel a maguk céljaira való cipővásárláshoz, akár lisztkönyveiket másoknak adják kölcsön, vagy pedig bármiként visszaélést követnek el, a hatóság a legszigorúbban fog eljárni, sőt a visszaélések megismétlődése esetén az illetőket elzárja a Nagyvárad város területén való cipővásárlás lehetőségétől. Lukács Ödön polgármester-helyettes.

*** Dr. Barza Ferenc jogtudományi doktor.** Dr. Barza Ferenc hírlapíró kollégámat, az államudományok doktorát tegnap avatta a kolozsvári tudományegyetem a jogi tudományok doktorává.

*** Felrobbant dinamitpatron.** Por-subszky Árpád 15 éves gíplakatos tanonc egy barátjától dinamitpatront kapott. Egy alacsony polcra tette, ahonnét, — amint a fiú előadja — leesett. A fiú lehajolt érte, de ekkor egy kalapács is ráesett a patronra, mely fölrobbant. A szilánkok levitték balkezeének három ujját s azonkívül jobbkarját s arcát is megsértette. A fiút a köz-kórházba szállították.

A szociálista-párt vezetőségének véleménye a kommunizmusról.

Kunfi miniszter távozásának lehetősége.

Budapest, dec. 16. (Saját tudósítónktól.) A szociálista-párt hangulatáról beavatott helyről a Magyarország a következő információt kapta:

— A szociálista-pártban a kommunizmus végrehajtását illetőleg felmerült differenciák nem a dolog lényegére és alapvető részeire, hanem csak annak lehetőségére vonatkoznak. A szociálista párt vezetőségének véleménye az, hogyha a kommunizmust meg lehetne valósítani, keresztül is kellene vinni. Egyes gazdasági ágak, mint a közlekedésügy, a bányászat megérték már arra, hogy kommunizáltassanak, ezeket a gazdasági ágakat kommunizálni is kell. Azonban vannak más gazdasági ágak, amelyek a nagy reformra még nem értek meg.

— Ami a szociálista minisztereknek a kormányból való kiválását illeti, ebben a

kérdésben pozitívum még nincs. Ez attól függ, hogy mikép fog dönteni a munkástanács. Egyelőre úgy áll a dolog, hogy Kunfi miniszter távozása lehetséges, de Garami miniszter nem hagyja el helyét, mert olyan reformokat készített elő, amelyeknek keresztülvitele szükségessé teszi, hogy helyén maradjon.

A kormány feloszlatta a vezérkart.

Budapest, december 16. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti, hogy a népkormány hadügyminisztere a legutóbb tartott minisztertanács felhatalmazása alapján a volt, régi osztrák rendszeren felépült vezérkari testületet feloszlatta. A jövőben csupán annyi vezérkari tiszt lesz, amennyi okvetlenül szükséges.

* **Elhelyezett tisztok.** A leszerelt katonák egyesülete nagy megértéssel találkozik mindenütt, ahol csak bekopogtat, hogy egy-egy leszerelt tagját elhelyezze. Az állás-közvetítő bizottság agilis elnöksége a múlt napokban 12 volt tisztet juttatott állásba. Legnagyobb részüket a ruharekvirálásoknál alkalmazták. Még 40 leszerelt tiszt és önkéntes vár kenyérre s most a vezetőség fel fogja keresni az összes közhivatalokat és a magánvállalatokat is. Itt említjük meg, hogy a négy vagon fa, amit nagyüzemen szerzett az egyesület, Leöchev alezredes ígérete alapján négy vagonnal szaporodott. De ez is kevés. Akik kint a fronton négy évig fagyoskodtak, azoknak kétségtelen joguk van arra, hogy végre meleg szobához jussanak. Ezért a nagy fakereskedőket, a meggyét és a várost is fel fogják kérni, hogy utaljon ki fát.

* **Elhunyt nyomdász.** Azzal az igaz és mély részvétellel, amely az újságcsinálás minden rangu munkását eltölti, ha egyik szakértása haláláról kell hírt adnia, szomorúan jelentjük, hogy Kiss János gépmester, a Sonnenfeld nyomda egyik derék, nemes munkása spanyolbetegségben hirtelen elhunyt. Halálát felesége és két gyermeke gyászolja, de gyászt érez mindenki, aki az újságírás nehéz munkájában, az újságcsinálás rohanó-lázás munkájában időt tud szakítani, hogy koporsója előtt megálljon. Az elhunyt temetése ma, kedden délután három órakor lesz, hártársai fél három órakor a Sonnenfeld nyomdában gyülekeznek.

* **Felhívás a lakatos iparosokhoz.** Felkérem az összes nagyváradai iparosokat, hogy a Nagyváradon létesítendő termelő szövetkezet létesítésének megbeszélése tárgyában f. hó 18-án, azaz szerdán délután 4 órakor az ipartestület hivatalában okvetlen és teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1918 december 16. Haldy Sándor iparos tanácselnök.

* **Jóváhagyta a miniszter a leánygimnázium szerződését.** A belügyminiszter leiraltban értesítette Nagyvárad városát, hogy a nagyváradai felső leányiskola és leánygimnázium felállítására, szervezésére Nagyvárad városa és a kultuszminiszter között létrejött és a város törvényhatósága által elfogadott szerződést, a vallás és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve jóváhagyta.

* **A nők a jogakadémián.** A népköztársasági kormány förrendeleiben értesíti Nagyvárad városát, hogy a nők a jogakadémiára beiratkozhatnak, ugyanolyan feltételek mellett, mint a férfiak. A rendelet az 1918-1919. tanév II. félében lép hatályba. Azok a nők, akik a folyó tanév I. félében rendkívüli hallgatók voltak, II. félévre rendszeres hallgatókúl beiratkozhatnak.

* **Főzelék szabad szállítása.** A közlekedési miniszter 231884-918. sz. rendelete folytán tudomására hozom a város közönségének és az érdekelteknek, hogy a magyar korona országainak területén zöldség főzelék és gyümölcstermények vasuton, hajón vagy gépkocsin való szállítása most már igazolvány nélkül is lehetséges. A díjra és díjbérlésre nézve azonban az igazolványokhoz kötött szállítás a 230697-1918. sz. rendelet értelmében továbbra is hatályban marad. Lukács Ödön polgármester helyettes.

* **A vendéglők étlapjai.** Felhívom a Nagyvárad város területén levő összes éttermek és nyilvános étkezőhelyek tulajdonosait, hogy a december hóra hitelesített étlapjaik átvétele céljából (Városháza II. emelet 37. sz. szobában) haladéktalanul jelentkezzenek, mert ellenkező esetben ellenük a kihágási eljárás folyamatba fog tétetni. A kiadandó étlapokért a nyomdai költség megtérítése címén étlaponként 30 fillér, a 2 db étlapért tehát 60 fillér fizetendő. Lukács Ödön, árvizsgáló biztonsági elnök.

* **Tolvajt fogtak a polgárőrök.** Szombat este a Kapucinus- és Fejő Szacsavay utcai polgárőrség szolgálatot teljesítő járőre, melynek tagjai dr. Weimann Jerő, Weisz Jakab tanár, Stern Mózes, Gottfridd Igócz voltak, a Szacsavay utca sarkán levő Friedmann féle bodegában egy veszélyes tolvajt fogtak el, kire kabát és egyéb holmuk lopása bizonyult. A derék polgárőrök a tolvajt becsisérték a rendőrségre, ahol az ügyletes lecsukta a veszedelmes betörőt.

* **Lesz-e szene a városnak.** A városi villamostelep részére nyolc vagon szén érkezik. Ez a küldemény azonban már jó idő óta urban volt. Rimler Károly polgármester ma telefonon összeköttetésbe lép a salgótarjáni szénbánya igazgatóságával s kérdést tesz, hogy tekintettel arra, miszerint a román csapatok már a Zsil-völgyben vannak, van-e kilátás arra, hogy Nagyváradra to-

vábbi szénzállítmányok érkezzenek a zsil-völgyi széntányákból. Az almamezői szénbányából még nem érkezett szén a nagyváradai villamostelepre. Amennyiben a polgármester tagadó választ kapna a bányai igazgatóságtól, a Román Nemzeti Tanácshoz fordul, hogy a szénzállítmányok küldését Nagyváradra tegye lehetővé.

* **Szkuba Gyula temetése.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt Szkuba Gyula MAV. főellenőr temetése. A Rákóczi uti halottasházban nagyszámú ravatalon menyegző alatt ezüst kandeláberes és pálmák között nyugodott az elhunyt. A temetési szerjartást Imrik Zoltán c. kanonok segédlettel végezte, a beszédelés után a koszorúkkal borított díszes érckoporsót feltekerték a négyes fogatú lóvezető halottaskocsira és elől a koszorúkkal borított virágkocsival, megindult az impozáns gyászszeret a plébánia templomba, ahol ünnepélyes gyász szentmisét tartottak az elhunyt lelki üdvéért. A mise végétével a gyászszeret az olasz temetőbe vonult, ahol a családi sírholtban helyezték örök nyugalomra. A temetésen megjelent a MAV. tisztikara Buttyka Lajos államásztónökökkel élén, megjelentek a vonatkísérők gyászsírlógó alatt, a Kath. Kőr és az Urak kongregációjának tagjai, ezekenkívül nagyon sokan voltak jelen az elhunyt tisztelői és barátai közül. A temetést Vicsizlovits Adólf és fia első nagyváradai temetkezési vállalkozó nagy figyelemmel és pontossággal rendezte.

* **Adakozások.** A katonák fogadására adakoztak: Ort. elemi és polgári iskolák Biró Márk igazgató után 1666 korona. Harag N. 10 kor. Gyermekképzőre Gárdos Bertó 5 kor. Anya és csecsemővédelemre: Ort. elemi és polgári iskola Biró Márk igazgató után 100 kor. Feldheim testvérek szegény gyermekek részére 14 pár harisnyát, 3 pár keztyűt. Spitzer és Lengyel 18 pár harisnyát, Herskovits Sámuel 10 pár harisnyát, 2 pár keztyűt és 2 pár érmeligitőt.

* **Hivatalos órák a villamostelepen.** Tudatom a város közönségével, hogy a szénügyek kormánybiztosának és a városi tanács határozata folytán f. évi december hó 15-től kezdve hivatalos órákat csak hététköznapokon és pedig reggel 8 órától d. u. 2 óráig fogunk egyhuzamban tartani. Ügyeletes szerelő szolgálatot úgy mint eddig állandóan továbbra is tartani fogunk. Nagyvárad, 1918. december hó 14-én. Nagyvárad város villamos-műve. Rimanóczy Béla igazgató.

* **Kisiparosok és kiskereskedők figyelmébe.** A Nagyvárad város, vagy a központi, magyarországi, mezőtelegi vagy szárdi járás körzetébe tartozó azok a kisiparosok és kiskereskedők, akik a háború folytán üzemeiket, illetve üzemeiket beszüntetni kényszerültek, a Pénzügyi Központ, mint a kereskedelemügyi miniszter megbízottjának előírásai szerint kedvezményes kölcsönöket kaphatnak. Jelenkezni és kérvényt beadni bármely alólírott pénzügyi intézményben lehet, hol a további felvilágosítások készséggel megadnak. Nagyvárad: Takarékpénztár, Egyesült Bank és Takarékpénztár, Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank. Leszámító és Jelzálogbank, Polgári Takarékpénztár, Bihoreana Takarékpénztár és Hitelintézet, Altalanos Takarékpénztár, Nagyvárad: Agrár Takarékpénztár, Nagyvárad: Hitelbank, Nagyvárad: Kereskedelmi és Forgalmi Bank, Újvárosi Takarékpénztár, Nagyvárad-Velencei Takarékpénztár, Mezőtelegi-vidéki Takarékpénztár, Magyarországi Takarékpénztár, Szalárdvidéki Takarékpénztár.

ÚJSÁGKIHOORDONÓ felvétetik Várad-Olaszi részre a Tiszántúlnál azonnali belépésre.

* A polgárőrség közleményei. Felkértem az Uri Szaniszló Sal Ferenc-utca körzetbeli polgárőri szolgálatköteles lakosokat, hogy dohányilletményük átvétele és az új parancsnok választása céljából szerdán (folyó hó 18-án) este 7 órakor a premontrei főgimnázium tornatermében megjelenni szíveskedjenek.

Színház.

A színház műsora:

Kedd: Hejehuja báró.
Szerda: Sárga liliom.
Csütörtök: Pacsirta.
Péntek: Remény.
Szombat d. u. Erdészleány, este: Tatárjárás.
Vasárnap d. u. Bőregér, este: Császár katonái.

Hejehuja báró. Ascher Leó eredeti, finom zenéjű operettje a hét műsorának egyik óhajtott eseménye. Ma este ismét gyönyörködhetünk Aggházy Melinda, Horváth Misi, Katona Irén bájos táncos mókáiban, Szigeti Jenő ötletes, díszkrét Hejehuja bárójának, Stoll Béla kedélyes budai svábjának, Gróf Laci pompás táncművészetének pazar szórakoztatásában.

Sárga liliom. Biró Lajos időszerű, helyi vonatkozású pompás színművét szerdán ismét zsufolt ház feszült érdeklődése tapsolhatja végig. Hevessy Mariska, Pápainé, Tóth Elek, Váradi Lajos, Bihari Ákos, Gróf Laci, Madas, Szigeti kitűző alakításában megy a nagysikerű dráma.

MOZI.

Szenzációs műsor várja ma az Uránia publikumát. Az igazgatóság megszerezte a Végtelen tévedés című remek filmjűdonság előadási jogát. Nagysikerű, hatalmas koncepciójú film az Astra gyár impozáns alkotása és a rendezés Balogh Béla, a mostanában felülmúlhatatlan tehetség briliáns műve.

Halálos csönd. A Vigadó mozgószínház ma egy napos, de rendkívül érdekes műsort mutat be a közönségnek. A műsor nevezetesen clouja a halálos csönd című gyönyörű magyar film, Kazalicky Antal bravuros drámája, melynek fényes sikerét a nagy sikerű felvétel mellett a kitűnő szereplők, köztük Törzs Jenő és Bojda Juci, a nagytehetségű művészek biztosítják. Holnap új program kerül bemutatásra.

Izrael. (Premier az Apollóban.) Tegnap este ritka sikerrel hozta színre az Apolló mozgószínház az Izrael című bersteini erejű drámát, melynek szokatlan mély hatása volt. Egy bankár és egy csillogó szépségű gróflány szerelmének megrázó, tragikus történetét játsszák el művészi ihlettel és átérzéssel elsőrangú magyar filmszínészek. A drámát amelyet Falk Richárd írt, a Nordisk Film Comp. akarta megszerezni, de egy magyar filmgyár hozott nagy áldozatot, hogy a maga számára foglalja le és dícsért illeti a magyar vállalatot, hogy a legnagyobb bravúrral állította ki a pompás darabot. A főszerepeket Jean Dukret, Kürthy György és Mattya sovcsky Iona nagy sikerrel alakítja.

URÁNIA mozgó- színház	MA Végtelen tévedés. Hétköznap 4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
------------------------------------	---

Szerkesztésért felelős: HILF LÁSZLÓ.

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.t.

Nyílttér

Nyilatkozat.

A „Váradi Hét”-nek folyó hó 17-iki számában ellenem intézett brutális és alaptalan támadása bosszu műve és a lap felelős szerkesztője ellen a büntetőfeljelentést megtettem.

Dr Feldmann Ármin
ügyvéd.

VAS és rézágyak,

afrik és lőszőrínatrakok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: öszsze-
hajtos ágyak eredeti
gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttetéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy
**anuitásos és kamatozó
jelzálogköcsönöket**

ugy földekre mint városi bérházakra
15—65 évi időtartamra a legelőnyö-
sebb kamattétel mellett

**minden árfolyam levo-
nás nélkül**

készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
Nagy-Várad.

Márchichek Ferenc

államilag képesített szőlész
és borkezelő-kádármester.

Van szerencsém a nagyé-demű közön-
ség (szőlőbirtokosok, borkereskedők)
b. tudomására hozni, hogy Nagyváradon,

Pál-u. 3. sz. a. (Olaszi rész)

KÁDÁRMŰHEYT

nyitottam. Elvállalok új és ócska hor-
dók, kádák készítését és javítását. Bor-
pince berendezéseket, privát borkezelést,
borderítéseket, hibás hordók preperálá-
sát felelősség mellett. Továbbá szőlő-
telepítések, alany- és nemes-szőlő-
fajok megválasztásánál, beültetések
(fekvés szerin) szakszeti felvilágosítás-
sal szolgállok. Kíváratra te meg-
tekintés végett ki is megyek.

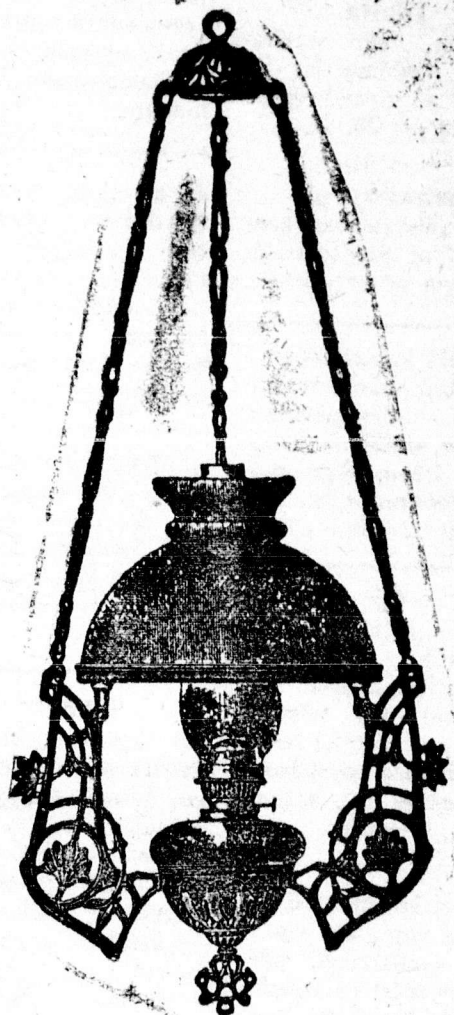
APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Izrael.

Hétköznap 4, szombat, vasárnap
2 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teakészlet színes tálcával	40.—
Kávékészlet	40.—
Fekete-kávé készlet színes tálcával	40.—
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz.	80.—
Főző lábasok tűzálló	6.—
Főző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10.—
Befőtteskészlet finom aranyozással felaz.	40.—
Függőlámpa csigás felszerelve	60.—
Falutkór színes aranyozással	40.—
Kbédőkészlet sz. aranyozással 6 szem.	800.—
Kbédőkészlet színes finom minával 100 rézes, teakészlettel együtt	500.—

Disz-mű-
árak, majolika disztárgyak,
valódi cobald disz-mű-
árak, terak-
kota figurák, chinaezüst és alpacca
ezüst áruk
legnagyobb választékban.

Képkerekezés, ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben.
Árak viszonteladókna is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és disz-mű-
áru nagy gyári raktára Nagyvárad,
Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

VIGADÓ
mozgó-
színház

MA

Halálos csönd.

Hétköznap 4, szombat, vasárnap
2 órai kezdettel.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szövege ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Husfűstölés
elválasztatik Pál-utca 3. szám alatt.

Tűzifa
házhöz való szállítására megrendelést elfogad az Apolló tőzsde Rákóczi-ut 23.

Imakönyvek
nagy választékban kaphatók a Szent-László-templom sekrestyéjében.

Téli karalábét
és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális árban. Megrendelhető Moskovits Adolf és Fialánál. Telefon 15-08.

Ór
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Tyúkszemirtő
bármikor nap alatt elpusztítja tyúkszemeket, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Parkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Poloskairtó
Beksin biztos, kipróbált, megbízható poloskákirtó. Kís. üveg 4 K, készpénz 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Parkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Fényképezési
képek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Parkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Egy középkori
megbízható munkakedvelő nő, ki a külső és belső háztartásban teljes jártassággal bír. házvezetőnőnek vidéki plébániára kerestetik. Címe a kiadói hivatalban meg tudható.

Deutsches Stuben mädchen christlich, wird gesucht Gute Behandlung; monatliche Bezahlung nach Übereinkommen. Adresse dr Krüger Aladar Advokat, Szalárdi u. 7.

Salétrom-só!
Sonka- és huspácoláshoz minden mennyiségben kapható Németh Pál Arany-kereszt gyógyszerében, — városháza mellett.

Likör
és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essenciák. Törköly, Szilvaborum, Seprő, Cognackivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Parkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Ne dobja ki pénzét
a ruhákért, mert a kiadón beáltruhafestéssel régi ruhadarabjait kicső pénzért házilag tisztíthat. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszerében, a városháza mellett.

Spanyolnátha
jérványoknál betegszobákban lenyó (borovicska) szobalát kiadó dezinficiáló permetező szer kapható Parkas István Apolló drogeriájában.

Felső Kereskedelmi és Polgári Iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

nőgyekek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Le-számítói váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1. Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11—53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészíttetnek.

CIPÉSZEKNEK!

1 kgr. la. búzaszisz	—	—	K 19 60
1 kgr. la. aranyosiz	—	—	K 39 20
1 kgr. la. folyékony eszisz	—	—	K 8 —
1 kgr. la. taszeg 2—15 sz.	—	—	K 8 —
1 drb brassói talpráspoly	—	—	K 3 80
1 drb brassói kireszelő	—	—	K 3 30
1 készl. bőrtalpvédő	—	—	K 2 50
1 drb. vaskapta	—	—	K 12 80
1 készl. acél talpvédő	—	—	K — 70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosenyv	—	—	K 6 80
ugyanaz zsákvételénél	—	—	K 6 25

SZERELŐKNEK!

Bőrtárcsa vízvezeték csaphoz	—	—	—
100 drb 1/2" csaphoz	—	—	K 4 80
100 drb 3/4" —	—	—	K 6 80
100 drb 1" —	—	—	K 9 60

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámítása-val. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszerűen s vendégeim igényeinek megfelelően fogom tovább vezetni. A kávéházamban szolid árak mellett pontos és figyelmes kiszolgálás lesz vezérelvem.

Minden este kitűnő színházi vacsorát szolgálunk fel.

Szíves pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

MAYER VILMOS.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezeték-szerelő, bronzműves, bádógos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kérekpár-, gramofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapóliók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.